SAUNA CATHEDRAL

JUBILEUMSKONSERT GRUE FINNSKOG KIRKE
søndag 14. juli kl.14

SINIKKA LANGELAND vokal, kantele
MATHIAS EICK trompet
TRYGVE SEIM saksofon
MARKKU OUNASKARI trommer
MATS EILERTSEN bass
STÅLE STORLØKKEN orgel, elektronikk

Støttet av Norsk Kulturråd

billett kr 250,- fås kjøpt ved døra

SAUNA CATHEDRAL

KOKKO

ILDFISKEN

SANERVATAR

SORG

LÖYLY

DA JE VAR SKOGEN

KJÆRLIGHETSRUNER

” Når man oppdager myter som Kokko, Skaparørna og Ildfisken, som inneholder tre ulike myter om ildens opprinnelse i de skogfinske runesangene, er det som om man har funnet gamle skulpturer fra steinalderen, gylne masker eller dyrefigurer fra Egypt eller ser motiver fra relieffer fra Mesopotamia. Mytene er eldgamle, og det at de er spennende å oppleve i dag forteller noe om at historien lever i oss.

"**Sauna Cathedral**" er inspirert av badstua som et rituelt sted og myter om ild i ulike former. Sinikka Langeland har i en årrekke arbeidet med den skogfinske tradisjonen i Norge og skapt et personlig moderne musikalsk uttrykk med flere innspillinger utgitt på det tyske plateselskapet ECM. De internasjonalt anerkjente jazzmusikerene har med sine unike spillestiler vært med på å skape den spesielle sounden som er i Langelands musikk, ikke minst preget av hennes stemme og instrumentet kantele. Saksofonisten Trygve Seim, trommeslager Markku Ounaskari fra Finland og bassisten Mats Eilertsen er blant hennes mest trofaste musikere, mens trompetisten Mathias Eick og keyboardisten Ståle Storløkken er nye spennende medspillere. Alle sammen er svært kreative musikere og komponister som turnérer verden over. Pål Terje Antonsen er en høyt aktet lydingeniør og viktig samarbeidspartner på turnéer i både inn-og utland.

"**Sauna Cathedral**" består av runesangtekster, gjennomkomponerte deler og improvisasjoner. De skogfinske runesangene har ikke noe med runeskrift å gjøre, men er magiske poetiske bønner og besvergelser.
Sinikka Langeland har gjendiktet tekstene, laget musikk og satt dem sammen til et helhetlig verk. Det åpner med ei ildsprutende aggressiv kriger-ørn og videre om ildens opprinnelse. Verket fortsetter med bønner om helbredelse fra sorg og smerte. "Da je var skogen" av munken Meister Eckhart handler om å være i ett med naturen og Gudskraften bak kosmos mens to kjærlighetsruner skaper finalen.

Kokko – ørnerune er opptegnet i 1821 på Finnskogen. Det samme er **Ildfisken** som forteller at ilden oppstod via lyn, men kom inn i en fisk som måtte fanges. **Sanervatar** er en karelsk badstuegudinne. **Sorg** inneholder både ei rune fra Komi-Permyak og en bønn til guden Ukko opptegnet på Finnskogen. **Löyly** er både dampen man får når man kaster vatn på steinene i badstuovnen og en helbredende saunaånd**. Da je var skogen** er skrevet av mystikeren Eckhart von Hochheim (1260 –1328) mens **Kjærlighetsrunene** Fullmånerune og Kom inn i hagan min er inspirert av runetekster fra finsk-ugriske folk ved Uralfjellene. **Johann Sebastian Bach** blander seg også inn i verket. Sinikka Langeland har arbeidet mye med å sette folketonervarianter av samme salme som Bach brukte i sine koraler side om side med Bachs orgelkoraler. I "**Sauna Cathedral**" kan man si hun går andre veien og lar Bach ta over et par steder i hennes folketoneinspirerte musikk.

Saunahenki - badstuånder
Man sier ofte at naturen er nordmenns kirke. Det er i skogen, på havet eller fjellet vi føler ærefrykt og kontakt med naturen, helheten og kosmos. Finnene går inn i badstua og blir gjenfødt etter noen timer med oppheting og avkjøling. Skogfinnene kom til Finnskogen på 1600-tallet og drev med svedjebruk og store skogområder ble svidd av før man sådde rug i aska, svedjerug. Det første man bygde var badstu og den fungerte i eldre tider også rituelt. Badstua var en fortidskirke for alle livets viktige hendelser. Den dag i dag sier man på Finnskogen at badstuånden Saunahenki må bade først og man heller vatn på ovnen for at Saunahenki skal få en god Löyly. I den finske tradisjonen fortelles det at den beste fyringsveden var fra trær som hadde blitt rammet av Ukko - lynnedslag og trær på stranda som hadde "druknet" - rekved. Väinämöinen var også viktig og man sa at tjæra var hans svette. Det finnes også fortellinger om at man ofret gull til vannkildens ånd før man brukte vatnet inni badstua. Mange runesanger er små magiske befalinger som skulle få badstuånden via Löyly til å helbrede sår og smerte. Badstugudinnen Sanervatar regjerer også over og gjennom Löyly og man skulle alltid hilse på henne når man kom inn i badstua.

Man samlet seg rundt varmen og laget de første badstuene allerede i steinalderen. Funn har vist en type sauna med ca en meter i diameter, 30 cm dyp og 2-3 steiner lagt i midten. Badstuas overbyggning var tettet med greiner. Saunaen ble i følge tradisjonen betraktet som en kvinnes kropp og "Mor", og etter badet er man født på ny. Selv har jeg vokst opp med badstubading hver fredag. Det var mor Aila født i Karelen som innviet familien i denne tradisjonen. Det var også hun som ga meg min første kantele. Hjemmet mitt Kurula i Sundtvegen på Finnskogen er oppkalt etter henne og hennes familienavn Kuru.

Takk til Aila og alle samarbeidspartnere !

Sinikka Langeland

Røykbadstua på Kiærsaga, Grue Finnskog *Foto: Birger Nesholen*

Sauna Cathedral er et bestillingsverk fra Republikken Finnskogen og Grue Finnskog Menighetsråd til 50-års jubileet 2019

Tegning: Tore Hansen